

ZACHOVEJME POOLŠÍ

Rozbor studií

Vážené dámy, vážení pánové,

dostává se Vám do rukou oficiální stanovisko našeho spolku **Zachovejme Poolší z. s. k doposud vydaným a prezentovaným studiím k plánované výstavbě tzv. Gigafactory v katastrálním území obce Dolní Lutyně, včetně její místní části Věřňovice.**

Martin Bohoněk
Člen výboru spolku

Ve středu 19. března 2025 nám byly, stejně jako dotčeným obcím, ze strany zástupců projektu a jednotlivých zhotovitelů představeny další studie k projektu SPP Dolní Lutyně. S odstupem několika dní jsme měli možnost setkat se přímo s panem ministrem průmyslu a obchodu. Vše se stalo téměř na rok přesně od doby, kdy jsme se z novin dozvěděli o záměru výstavby Gigafactory. Nejen proto uznáváme za vhodné si ujasnit, utříbit a vyhodnotit zmíněné období, a především vyjádřit náš spolkový názor na poslední zveřejněné výsledky. Za tímto účelem jsme pozvali na pondělní odpoledne, dne 28. 4. 2025 do Dolní Lutyně, ke kulatému stolu zástupce místních samospráv, zástupce Moravskoslezského kraje, odborníky na jednotlivá témata, ochránce přírody, místní velké zaměstnavatele, zástupce projektu a zainteresované státní organizace, včetně zhotovitelů studií k širší debatě.

Ta měla vyústit v rozptýlení některých obav nebo naopak k identifikaci problematických bodů, které by vedly k dalšímu zkoumání a předcházení realizace vzniku rizik v našich domovech, našem okolí a v přírodě samotné. Historie nás učí, že průmyslové projekty obdobného rozsahu na našem území či mimo něj, nebyly nikdy realizovány bez nepředvídaných komplikací, přičemž odstraňování negativních důsledků během výstavby či po zahájení provozu, respektive

navrácení do původního stavu je vždy téměř nemožné.

Naše stanovisko zveřejňujeme s časovým odstupem a po proběhnutém kulatém stolu a široké diskusi. Dotčených oblastí a vědních oborů je příliš. Geologie, biologie, sociologie, vodohospodářství, ekologie, životní prostředí, technické normy, právní předpisy a mnohé další. Věříme, že široké veřejnosti, která nebyla této debatě přítomna, budou všechny studie zástupci projektu prezentovány v nejbližší době více srozumitelnou formou.

Jako spolek bereme výsledky studií na vědomí. V žádném případě nechceme zpochybňovat jejich zhotovitele, neboť k tomu nemáme předmětnou odbornost. Přesto v nás závěry studií vzbuzují řadu otázek, obav a pochybností a proto si dovolíme je komentovat z našeho úhlu pohledu.

Vycházíme z toho, že každá studie má své zadání a je povinností zhotovitele se zadání držet a neodchylovat se od něj ve svých závěrech. Přesto se domníváme, že při tak velkém investičním záměru s deklarovanými přínosy a dopady celostátního významu, projektu s vysokou přidanou hodnotou, očekávanou dlouhou životností, možnou modifikací v budoucnu, by bylo více než žádoucí zhotovení vícero studií na každé jednotlivé téma více zhotoviteli. V době fungování evropského prostoru bychom si uměli představit výběr nezávislého zhotovitele takové studie ze zahraničí. O to více, je-li zástupci projektu zdůrazňováno, že je jejich primární snahou řešit vše transparentně, s co nejvyšší přesností, a se snahou vyvarovat se chyb a omylů z předchozích nezdarů. Mnohost zhotovitelů, případně zahraniční účast na studiích by podle našeho názoru důvěře široké veřejnosti jen přidala.

Na následujících stranách vyjadřujeme svůj názor ke Studii proveditelnosti, Biologickému hodnocení, Posouzení vlivu koncepce na významné lokality, Studii záplavového území. Dále bychom rádi přidali náš pohled na otázku nezaměstnanosti, resp. nezaměstnatelnosti, možný dopad na místní podnikatele a velké zaměstnavatele. Připomínáme, že realizace má dvě fáze výstavby. První fáze je zamýšlena od dálnice D1 k ul. Neradská, tedy k cestě do Věřňovic, a druhá fáze pak od této cesty směrem k Tepelné elektrárně Dětmárovice, resp. k ohraničením budoucího koridoru vysokorychlostní trati. Každá fáze je vždy rozdělena na dvě výrobní podfáze koncového investora. Výrobní podfáze jsou tedy celkem čtyři, každá pro 1650 zaměstnanců. A budou realizovány v horizontu mnoha let. Tedy není tento přínos nových pracovních míst okamžitý, ale rozložený klidně i do 30 let, bude-li výstavba jednotlivých fází opravdu provedena, resp. dokončena.

Již na tomto místě bychom se chtěli důrazně ohradit proti tomu, aby byl projekt Gigafactory již v této fázi prezentován jako projekt, který má v našem kraji zelenou, a jehož veškerá negativa lze úspěšně vyřešit kompenzačními opatřeními.

Takové tvrzení by bylo příliš zjednodušujícím, nepravdivým a manipulativním ve vztahu k veřejnému mínění. Navíc za situace, kdy si investor vyhradil odklad finálního rozhodnutí a řada studií, podmiňujících realizovatelnost projektu, dosud neproběhla.

Nadále tedy pokračujeme ve svém boji prokázat, že lokalita pro výstavbu záměru uprostřed obce, s kumulovaným vlivem dalších liniových staveb, v nivě řeky Olše a s nevyzpytatelnou hrozbou povodní navzdory všem matematickým modelům, je více než nevhodná, a že má smysl zabránit devastaci současného krajinného rázu a chránit cenná území Ptačí oblasti Heřmanský stav Odry – Poolší a Natury 2000. A především zachovat a zvelebovat prostředí kolem nás pro kvalitní a plnohodnotný život nás všech v lokalitě blízko přírodě, v krajině atraktivní pro bydlení nejen teď, ale především v budoucnosti.

Opakovaně žádáme zástupce projektu a zúčastněné státní organizace, aby byla zveřejněna rámcová časová osa výstavby projektu, obchvatu a vysokorychlostní trati s definovanými termíny pro jednotlivé dílčí studie tak, aby měl každý přehled o tom, co nás všechny v budoucnosti čeká.

Na následujících stránkách prezentujeme náš pohled na daná témata v reakci na vydané studie, komentáře odborníků a jejich vyjádření. Příkladáme rovněž otázky občanů, na které z našeho pohledu nezazněly doposud uspokojivé odpovědi.

Závěrem připomínáme, že nadále je naše stanovisko trvalé a neměnné také v tom, že považujeme přístup signatářů Dohody porozumění z roku 2006, resp. jejího loňského doplnění v podobě Dohody o spolupráci z roku 2024 za krajně nevhodné, a především nedůvěryhodné. Nepovažujeme za relevantní odpověď, že doba se mění a technologicky pokročila. Právě dynamičnost současných technologických změn může být dobrý důvod proč nedělat nevratné zásahy do naší krajiny a přírody. Nevzbuzuje v nás důvěru ani ustanovení, že projekt nebude realizován v případě, že dojde k zániku ptačí oblasti. Toto je podle nás bláto. V kontextu výše zmíněného zastáváme názor, že jsme v roli hráče, který si vytáhl z balíčku rozdaných karet černého Petra. Obzvláště v okamžiku, kdy víme, že tyto dohody nejsou podle názoru Nejvyššího a Ústavního soudu ČR právně vymahatelné a stát ne vždy drží slovo.

V následujících týdnech budeme zveřejňovat vždy s týdenním odstupem naši reakci pro jednotlivá u Kulatého stolu probraná témata:

1. Vliv výstavby a provozu na člověka a okolní obce
2. Zaměstnanost
3. Dopravní obslužnost a infrastruktura
4. Životní prostředí a krajina
5. Voda odtokové poměry a spodní vody

01.

Vliv na člověka a okolní obce

Jaký dopad bude mít tento obří průmyslový projekt na život obyvatel v Dolní Lutyni a okolních obcích?

Zkušenosti z Dobrovíže, Mošnova nebo Nošovic ukazují, že výstavba velkých průmyslových areálů nikdy nezůstane bez následků a se sliby, které se v konečném důsledku nerealizovaly, nebo se realizovaly se značným zpožděním – hluk, zvýšená doprava, změna krajinného rázu i omezení kvality života.

Projekt je prezentován na ploše **280 ha**.

Ovšem zásah do krajiny bude proveden i se všemi následnými úpravami, realizací všech inženýrských sítí a dopravní infrastrukturou na ploše téměř

400 ha.

Krajinný ráz naší lokality tím bude nenávratně zničen, což nepokrytě a výslovně vyplývá i ze studií zhotovitelů. Místní část Věřňovice bude oddělena od Dolní Lutyně opravdu gigantickou stavbou, kdy výška hal může dosahovat 25 – 35 metrů výšky. Etapizace výstavby samotné GF, kumulovaný vliv výstavby obchvatu Bohumín – Karviná a vysokorychlostní trati Moravská brána II, bude znamenat, že v naší obci bude probíhat výstavba řadu let a může se stát, že budeme žít a projíždět stavenišťem více než deset let. Zástupci projektu prezentují, že v první fázi výstavby a provozu bude využit provizorní sjezd z D1. Moravskoslezský kraj deklaruje, že podmiňuje celý projekt výstavby jasným časovým rozvrhem realizace obchvatu č. I/67 Bohumín – Karviná. Dále také další podmínkou, že bude dostavěna přehrada Nové Heřminovy. Dále se budeme zajímat o detaily těchto podmínek a jejich vymahatelnost. Již dnes ale víme, že obchvat má být dokončen až v roce 2034, samotná gigafactory dříve. S takovou časovou osou nesouhlasíme.

Máme reálné obavy z toho, že všechny tři velké stavby se budou realizovat s využitím všech technických opatření a kompenzací. Bude vyvíjeno ze strany státních organizací

takové úsilí, aby jeho výsledkem bylo umístění všech těchto záměrů do katastru obce Dolní Lutyně. Přitom z dílčích studií je patrné, že již nyní jsou některé zátěže v lokalitě na svých maximech, např. hygienické normy kvality ovzduší, nebo hluku.

Stanovisko vedení obce k dosavadnímu průběhu shrnul pan starosta Mgr. Pavel Buzek do těchto slov:

"Jednoznačně nesouhlasíme s realizací projektu. Stojíme za našimi obyvateli a stejně jako oni preferujeme, aby se výstavba tohoto typu realizovala převážně na brownfilech případně na územích, kam tyto stavby patří. Vše závisí na změně

zásad územního rozvoje na úrovni kraje, která je v přípravě a budeme na její návrh čekat a podle výsledků a vývoje budeme reagovat."

Reakci přidal také starosta města Bohumín, pan Ing. Lumír Macura, který prohlásil:

"V memorandu okolních obcí připojíme a podpoříme svým podpisem pod preferenci umísťovat projekty na území typu brownfield, jak tomu je v případě Panattoni v lokalitě Barbora u Karviné. Dlouhodobě podporujeme zaměstnavatele v Bohumíně

ve snaze rozvíjet se, udržet jejich zaměstnance. Obezřetní jsme ohledně povodňové situace, a to díky zkušenostem z minulých povodní. Budeme požadovat po vedení Povodí Odry garance závěrů zveřejněných studií, tedy že vše odpovídá realitě."

My budeme netrpělivě čekat na výsledky dalších studií, především Strategického posouzení vlivů na životní prostředí SEA a Posouzení vlivů na životní prostředí EIA. Stejně tyto studie budou zhotovovány a koordinovány pro obchvat a železnici VRT. První výsledky lze očekávat koncem roku 2025. Věříme v jejich objektivnost a precizní provedení. Odpověď, že doba se mění a technologicky pokročila. Právě dynamičnost současných technologických změn může být dobrý důvod proč nedělat nevratné zásahy do naší krajiny a přírody.

Nevzbuzuje v nás důvěru ani ustanovení, že projekt nebude realizován v případě, že dojde k zániku ptačí oblasti. Toto je podle nás málo. V kontextu výše zmíněného zastáváme názor, že jsme v roli hráče, který si vytáhl z balíčku rozdaných karet černého Petra. Obzvláště v okamžiku, kdy víme, že tyto dohody nejsou podle názoru Nejvyššího a Ústavního soudu ČR právně vymahatelné a stát ne vždy drží slovo.

Samostatnou kapitolou je pak proces EIA v mezinárodním formátu. Zástupci projektu konstatují, že doposud vyhodnocují vliv projektu směrem na polské

území jako zanedbatelný. To může znamenat a vyústit v to, že z polské strany nebude požádáno o vstup do procesu posuzování EIA. V rámci transparentnosti procesů posouzení nepovažujeme toto možné vyústění za přípustné, aniž by bylo možné závěr zhotovitelů o zanedbatelnosti vlivu na polskou stranu jakkoliv přezkoumat.

Předmětem studií EIA a SEA jsou tyto aspekty:

- 1. Záběr půdy a změna krajinného rázu:** Jak velkou plochu továrna zabere a jak to ovlivní okolní krajinu a případnou zemědělskou půdu.
- 2. Spotřeba vody a nakládání s odpadními vodami:** Jaké množství vody bude továrna potřebovat a jak bude řešeno čištění a vypouštění odpadních vod.
- 3. Emise do ovzduší:** Jaké látky a v jakém množství bude továrna vypouštět do ovzduší během výroby (například prach, organické látky, skleníkové plyny z energetického zázemí).
- 4. Hluková zátěž:** Jaký hluk bude generován během výstavby a provozu a jak to ovlivní okolní obyvatelstvo a živočichy.
- 5. Vznik odpadů:** Jaké druhy a množství odpadů budou vznikat a jak bude zajištěno jejich třídění, skladování a likvidace.
- 6. Spotřeba energie a její zdroje:** Jaké množství energie bude továrna potřebovat a z jakých zdrojů bude pocházet (s ohledem na emise skleníkových plynů).
- 7. Rizika havárií a jejich prevence:** Jaká potenciální rizika (například únik chemických látek, požár) existují a jaká opatření budou přijata k jejich minimalizaci.
- 8. Doprava:** Jak výstavba a provoz ovlivní dopravní zatížení v okolí (přeprava materiálu, hotových výrobků, zaměstnanců) a s tím spojené emise a hluk.
- 9. Vliv na biodiverzitu:** Jak výstavba a provoz ovlivní místní rostliny a živočichy a jejich biotopy.

ZACHOVEJME POOLŠÍ

Otázky občanů k tématu

Jak můžete garantovat, že navržené ochranné valy skutečně ochrání okolní obyvatele před hlukem a světelným znečištěním?

Zkušenosti z jiných lokalit ukazují, že ani podobná opatření jako v Dobrovízi nevedla k úplné ochraně obyvatel. Může to být případ i Dolní Lutyně?

Můžete uvést zkušenosti z jiných projektů (např. Amazon Dobrovíz nebo Hyundai Nošovice), kde průmyslová výstavba negativně ovlivnila kvalitu života místních lidí?

Hyundai Nošovice historicky neplnil opatření ke kterým se zavázal (provedení krajinných a sadových úprav, obnova přirozeného pásu zeleně, vysazení aleje stromů atd.) a tyto povinnosti se vůči němu ukázaly jako nevynutitelné. V čem bude situace jiná dnes a jak investora donutíme k plnění slibů?

Jak konkrétně plánujete nepeněžitě kompenzovat snížení kvality života obyvatel Dolní Lutyně a okolních obcí, pokud vzroste hluk, doprava a zhorší se ovzduší?

Jak zajistíte, aby Dolní Lutyně nedopadla jako jiné oblasti, kde se místní stále potýkají s negativními dopady logistického centra?

Mnozí obyvatelé obcí se potýkají s problémy v oblasti zdravotní péče, například s nedostatkem lékařů. Jakým způsobem mohou obce a investoři přispět k zajištění dostatečné lékařské péče, zejména v oblastech, kde již teď chybí specialisté, jako je dětský lékař v Dolní Lutyni? Navíc se i u praktických lékařů pro dospělé dá předpokládat odchod do důchodu v blízké budoucnosti. Jaké kroky budou podniknuty k tomu, aby tento problém nevedl k dalšímu zhoršení dostupnosti péče?

Jak plánujete řešit dlouhodobé problémy s dostupností odborné péče v regionech, kde jsou například vázány odborníci, jako je zubař (např. Bohumín, kde se dlouho hledal zubař)? Může tento problém eskalovat s příchodem nových obyvatel, kteří budou potřebovat zdravotní péči?

Bude všechny tyto vlivy a případné aktivity financovat státní rozpočet v samostatné kapitole Podpora státu pro občany s vlivem gigafactory na jejich životní úroveň?

Jakým způsobem lze zajistit, aby navrhované kompenzace obyvatelům, neplnily pouze funkci technických řešení pro projekt, ale skutečně zlepšovaly kvalitu života a dostupnost základních služeb v obcích?

A black office chair with a high backrest and a five-point base is positioned in a vast, arid, orange-brown landscape under a hazy sky. The chair is the central focus, contrasting the modern office furniture with the natural, desolate environment.

02.

Zaměstnanost a dopad na místní trh práce

Opravdu gigafactory vyřeší nezaměstnanost v kraji nebo naopak ohrozí stávající zaměstnavatele?

Zástupci projektu často prezentují jako hlavní argument pro vznik nových průmyslových zón masivní nabídku nových pracovních míst nejen v GF, ale také v návazných provozech a odvětvích. Česko má už v tuto chvíli nejvíce průmyslových ploch v přepočtu na 1000 obyvatel v střední a východní Evropě. 11,7 mil m².

Všichni navíc známe příběhy, kdy slibované tisíce pracovních míst nakonec zaplnili agenturní pracovníci odjinud, zatímco místní získali převážně nekvalifikované a hůře placené pozice. Budeme chtít jasně slyšet, jaká je garance, že se tato situace nebude opakovat právě tady, v Dolní Lutyni.

Naše obavy plynou z faktu, kdy se neustále zmiňuje v souvislosti s Moravskoslezským krajem pojem vysoká nezaměstnanost. Často se hovoří také o nezaměstnatelných. Aktuální míra nezaměstnanosti v kraji je 5,82% na ÚP je registrováno přibližně 47,2 tis. uchazečů, z toho přibližně 18 tis. dlouhodobě nezaměstnatelných.

Na území MS kraje bylo zaměstnáno **45 331** cizinců, právě z důvodu, že některá místa jsou pro zaměstnavatele obtížně obsaditelná občany ČR.

Mezi tyto pozice patřili mimo jiné montážní dělníci, nástrojáři, dělníci v oblasti výstavby budov, pomocní pracovníci ve výrobě, řidiči nákladních automobilů, obsluha zařízení na zpracování kovů/plastů, obsluha strojů na balení ...

Z diskuse vyplynulo, že jejich příchod se neuvazuje ani z polského území, neboť i tamní obdoba GF společnosti LG, vzdálená pouhých 250 km, výrobu omezuje a sama hledá zaměstnance. Ze studie vychází, že v dosahu 30 km je zaměstnaných 133 tisíc osob, a tito zaměstnanci jsou potenciálem pro zaměstnance v GF. V maximální variantě je počítáno se 7600 pracovními místy.

Studie předpokládají, že přítomnost takto velkého zaměstnavatele bude mít velmi pozitivní dopad. Nabízená nová místa budou mít vyšší mzdu, nežli je současný průměr v našem kraji. Hovoří se o 50% až 80% navýšení oproti tomuto průměru. Počítá se s fluktuací, tedy změnou pracovního místa, ve výši 14-17 %, z výše uvedeného objemu 133 tis. zaměstnanců, převážně kvůli výše mzdy. Sází se tedy na to, že dojde k přetažení zaměstnanců z okolí, včetně Polska.

Již zde je vliv na Polsko zřetelný.

Toto má zapříčinit tlak na stávající zaměstnavatele v tom, že budou muset na vzniklou situaci reagovat zvýšením mzdy ve svých provozech. Vyslechli jsme si rovněž reakci od místního zaměstnavatele v tom smyslu, že toto neslyší rádi. Podle zhotovitelů může dokonce nastat situace, že si menší zaměstnavatelé budou muset vyhodnotit, zda z lokality odejít. Obáváme se, že výše uvedená likvidace lokální oborové diverzifikace práce regionu ublíží.

Pokud bude v regionu jediný velký zaměstnavatel v podobě zahraniční firmy, který ostatní menší regionální podnikatele vytlačí, dojde fakticky k zániku konkurenčního prostředí na trhu práce a tento nový velký zaměstnavatel se stane monopolem, který bude diktovat podmínky a v případě nevyslyšení hrozit odchodem, který by měl devastační účinky.

Skutečnost, že je ze strany zhotovitelů skutečně počítáno i s eventualitou v podobě likvidace lokální diverzifikace pracovního trhu zanechala po této diskuzi hořkou pachut. Přes výše uvedené bylo zhotoviteli sděleno, že se zde nepracuje s předpokladem, že by místa obsadili přetažení přeshraniční zaměstnanci, neboť mzda v sousedním vojvodství je dle jejich výpočtů vyšší než v našem kraji. Upřímně pochybujeme o tom, že výše uvedené kalkulace o nepřetažení polských zaměstnanců mají oporu v realitě. Obáváme se, že skladba budoucích zaměstnanců bude velmi pestrá, a nebudou to převážně občané České republiky.

Důsledky takové skutečnosti budou jistě významným zásahem do současného života nejen Dolní Lutyně, ale rovněž jeho okolí v rádech desítek kilometrů.

Bylo konstatováno, že onen blíže nespecifikovaný investor zatím deklaroval pouze to, že počítá s 80 % se zaměstnanci středoškolského vzdělání 10 % vysokoškolského vzdělání a 10 % dělnických profesí. Nesmíme opomenout fakt, že výstavba bude probíhat fázově a že slibovaná pracovní místa se mohou v čase měnit.

Nemáme také garanci, že se třeba II. fáze bude vůbec realizovat.

Zastáváme ten názor, že jak se již v minulosti ukázalo je velký zaměstnavatel bezesporu velkým přínosem, ale také potenciálně je velkým rizikem v případě že podnikatelský záměr nevyjde a dojde k ukončení výroby a tím pádem k velkému rušení pracovních míst.

Domníváme se, že by měli být podporováni stávající zaměstnavatelé a plánované prostředky na výstavbu by měly být investovány na jejich podporu, restrukturalizaci a rozvoj. A souhlasíme také s názorem ředitele firmy Netis a.s., který konstatoval, že také onen zmiňovaný investor bude mít v ruce kalkulačku a bude si počítat mzdové náklady. Z čehož vyplývá, že existuje-li v kraji platový průměr může se stát, že ani tento nový zaměstnavatel ve skutečnosti nebude nabízet vyšší mzdy, když to nebude bezpodmínečně nutné.

A druhý úhel pohledu, který zmínil, citujeme:

„Nezávidím kolegům z průmyslu, kteří musí jít do konkurence s gigantem který dostává obrovské podpory od státu na které jejich firmy nedosáhnou. Musím říci, že kdyby dostali na jednoho zaměstnaného ty podpory, které pravděpodobně půjdou k velkému investorovi, tak by se dlouhodobě zavázali, že své zaměstnance tady udrží, ba naopak, že se budou rozvíjet. Je zklamáním, že podpora tohoto zahraničního investora je obrovská. Sám za nás řeknu, když máme cca 160 zaměstnanců se mzdou blížící se průměru, tak si troufnu říct, že všichni majitelé by jako my podepsali, že i jejich děti tady těch 160 a víc zaměstnanců budou po 2 generace žít.“

Další ze zástupců místních firem upozornil, že v regionu je problém získat kvalifikované pracovníky.

„Naším cílem samozřejmě je si naše zaměstnance udržet. Vnímáme poměrně napjatou situaci v oblasti kvalifikovaných pracovníků. Nám se samozřejmě víze toho, že by tady vznikl další významný konkurent na trhu práce, jako zaměstnavateli nelíbí. Samozřejmě v extrémní situaci může nastat až ten případ, že budeme rozhodovat o tom, jestli výrobu v tomto regionu zachováme, nebo nezachováme,“ reagoval na plány ohledně gigafactory Ivo Benešovský ze společnosti Baunit.

Z našeho pohledu tedy může dojít k situaci kdy oněch slibovaných 7300 pracovních pozic ve finální fázi nebude vytvořeno. Z tohoto pohledu si myslíme, že tak velký zásah do území na ploše 400 hektarů je neadekvátní pro nyní nejistý a negarantovaný počet zaměstnanců. Bezesporu se tím může vytrácet onen slib velkého počtu pracovních míst a blahodárný přínos pro celý Moravskoslezský kraj.

Otázky občanů k tématu

Studie slibuje kvalitní pracovní místa. Jak konkrétně zajistíte, aby místní neobsadili jen méně kvalifikované pozice?

Mohou zástupci jiných obcí potvrdit, že sliby o místní zaměstnanosti jsou obvykle výrazně nadhodnocené

Existují příklady, kdy slibovaná pracovní místa nakonec vůbec nevznikla nebo byla obsazena převážně pracovníky odjinud?

Co uděláte pro to, aby nedošlo ke zklamání jako v Holešově, kde velká část zóny zůstala nevyužitá a sliby o zaměstnanosti nebyly splněny?

Na jednání v Bohumíně jste zmínili, že pokud místní podniky v závislosti na SPP nezvýší platy nebo nebudou investovat do automatizace, tak stejně nemají šanci a ani důvod k přežití. Měly by tedy zaniknout pro dobro jednoho nového a zatím nejistého projektu?

Jakým způsobem plánovaná nabídka pracovních míst v gigafactory reflektuje očekávání mladé generace? Většina uváděných pozic předpokládá třísměnný provoz, opakující se činnosti a omezený prostor pro kreativitu či vlastní iniciativu. Domníváte se, že tento typ pracovních míst skutečně přispěje k udržení talentovaných a vzdělaných mladých lidí v kraji, nebo naopak může podpořit jejich odchod za atraktivnějšími příležitostmi jinde?

V Moravskoslezském kraji aktuálně působí přibližně 45 000 zahraničních pracovníků, přičemž se zároveň očekává jejich možný odliv – například z Polska, kde mají momentálně výhodnější pracovní podmínky. Neznačí tato situace, že problémem kraje není nedostatek pracovních míst, ale spíše nedostatek pracovní síly, případně konkurenceschopných pracovních podmínek? Jaké mohou být sociální a ekonomické důsledky tohoto vývoje pro region, zejména v souvislosti s plánovaným příchodem velkých investorů, jako je gigafactory?

V regionu se stále častěji objevují náborové příspěvky. Je to podle Vás známka nedostatku pracovních příležitostí v kraji, nebo spíše důkaz, že zde chybí dostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří by tyto pozice mohli obsadit?

Vzhledem k moderním technologiím by měl být počet zaměstnanců výrazně nižší než u tradičních výrobních provozů, protože se očekává výrazně vyšší míra automatizace a robotizace. Jak s tímto tedy koresponduje počet zaměstnanců přesahující 7 tisíc?

Riziko závislosti na jednom velkém zaměstnavateli. V minulosti se kraj spoléhal na těžbu (OKD) nebo hutě (NH), dopady známe. Není strategií stavět na diverzitě a menších provozech, které nejsou fatální při výpadku?

03.

Dopravní infrastruktura a obchvat

Zatímco veřejnosti se opakuje, že projekt má zelenou, samotné podklady k přeložce dokazují opak:

už teď jsme na hraně hlukových i emisních limitů. Gigafactory přitom v těchto výpočtech ještě vůbec není.

Studie upozorňuje na možné překročení hlukových limitů v noční době i na zvýšené zatížení ovzduší v oblasti, která je už dnes emisně zatížená. Přesto se mluví o tom, že celý projekt má „zelenou“. To ale zcela ignoruje kumulativní dopady, které přinese samotná gigafactory a související provozy – tedy tisíce aut denně navíc, hluk, vyšší produkci CO₂ i prachových částic.

Průmyslové zóny podobného rozsahu vždy znamenají dramatický nárůst kamionové dopravy a zátěž pro okolní komunikace. Zástupci projektu sice deklarují řešení v podobě přeložek silnic a obchvatu, ale jak ukazuje praxe, například v Dobrovízi nebo Mošnově, realita bývá často úplně jiná. Je navržen provizorní sjezd z dálnice D1 ze směru Bohumín – Polsko, a to nejen pro samotnou výstavbu, ale také pro první výrobní fázi. To v nás vzbuzuje reálné obavy, že bude docházet k rizikům z hlediska již tak zvýšené dopravy. Nedokážeme si představit onu funkcionalitu, tedy že bude na dálnici docházet ke sjíždění vozidel a opětovného najíždění z areálu gigafactory a následnému otáčení na provizorním podjezdu pod dálnicí ve směru na Polsko.

Máme obavy, že jakákoliv dopravní komplikace na dálnici D1, bude mít za následek zastavení dopravy a z toho plynoucí hledání objízdných tras. Již dnes intenzivně vnímáme zvýšený hluk na dálnici D1 o znečištění výfukovými plyny ani nemluvě.

Samotná realizace obchvatu I/67 Bohumín – Karviná je prozatím ve fázi studií. Navíc má být dokončena až v roce 2034.

ŘSD deklaruje, že stavba má prioritu a je zabezpečeno financování výstavby. Nicméně je z okolností zřejmé a více než pravděpodobné, že bude dokončen až v roce 2034. Také z toho důvodu, že již zpracované posouzení vlivu na životní prostředí EIA je potřeba vypracovat znovu. Jedním z důvodů je ta skutečnost, že se při jejím zpracování nepočítalo s vybudováním gigafactory.

Má-li průmyslový park vzniknout, máme reálnou obavu, že dopravní obslužnost z jižního směru od města Orlové, Rychvaldu, bude i přes existenci obchvatu probíhat přes centrum Dolní Lutyně, resp. místní části Nerad.

Tato lokalita, resp. komunikace v ní není dimenzována na takovou předpokládanou zvýšenou dopravu, neexistuje zde chodník, případně cyklostezka. Také je třeba podotknout, že přizpůsobení této komunikace novým požadavkům má návaznost na další plánované stavby, především kanalizace v místní části Nerad.

Při výstavbě obchvatu, která je odhadována na čtyři roky, bude celá lokalita zatížena abnormálně a lze reálně předpovídat velké znečištění při realizaci způsobené zemními pracemi a dopravou materiálu a výstavbou samotnou. Bude-li v té době probíhat etapizovaná výstavba gigafactory, dojde bezesporu ke kumulaci těchto vlivů, a to v dlouhodobém horizontu.

Stavba se bude muset v cenné krajině více přizpůsobovat zachování znaků a hodnot krajinného rázu nebo ji v daném rozsahu, objemu a architektonickém řešení nebude možné realizovat vůbec.

Jsmo zvědaví, jak to bude posuzováno v okamžiku kumulované výstavby tří staveb – obchvat, vysokorychlostní trať a gigafactory. Každou krajinu je možno popsat pomocí přírodních, kulturních a historických charakteristik. Krajinný ráz je však v různých oblastech a lokalitách různě výrazný, různě čitelný. V určitých situacích jsou znaky jednotlivých charakteristik dobře zřetelné a spoluvytvářejí jedinečnost a nezaměnitelnost krajinné scény – vizuálně vnímaného obrazu krajiny.

Pro naši lokalitu je definován v dokumentu Cílové charakteristiky krajiny pro Moravskoslezský kraj takto:

- Dochované ostrovy původních krajinných struktur zejména podél meandrujících toků Olše a Petrušky v těsném kontaktu s výrazně urbanizovanou a antropicky přeměněnou krajinou.
- Uzavřené prostory ohraničené doprovodnými porosty Olše, členitá maloplošná struktura východní části území v koridoru Petrušky.
- Cenná rybníční soustava severně od Karviné (EVL Karviná-rybníky), cenné polohy kolem meandrujících toků Petrušky a Olše (EVL Niva Olše – Věřňovice, PO Heřmanský stav – Odra – Poolš).
- Údolní niva Olše a jejích přítoků (Petruška, Mlýnka, Lutyňka) s významem pro přirozený rozliv povrchových vod při povodňových situacích (záplavové území)

Aby byl zachován a nikoliv zdevastován krajinný ráz naší lokality, doporučuje se:

- Zachování současného charakteru otevřené krajiny s převážně zemědělským využitím.
- Ochrana liniové struktury meandrujících toků Olše a Petrušky s doprovodem břehových porostů jakožto rysů prostorového členění krajiny, včetně ochrany přirozených odtokových poměrů v údolních nivách.
- Obnova a funkční posílení prvků nelesní rozptýlené zeleně včetně historické rybníční soustavy v k.ú. Staré Město u Karviné jako struktur prostorového členění krajiny s funkcí v rámci prvků ÚSES,
- Regulace rozsahu komerčních ploch s vazbou na dálnici D1 v k. ú. Věřňovice, Dolní Lutyně a Dětmárovice
- Zachování stávající struktury osídlení malých sídel s venkovským charakterem zástavby

Je prezentován opak. Musí se hledat takové řešení, aby se mohly realizovat všechny tři velké stavby.

Zatím to vypadá, že není vůle od některých staveb upustit.

Hledá se takové řešení, které by dopad na krajinný ráz akceptovalo. Máme pocit, že se tak děje za každou cenu. Všechna prezentovaná hodnocení jsou pozitivní.

Rozumíme nutnosti realizovat liniové stavby, jejichž rozvoj je strategicky důležitý pro stát. S čím ale nesouhlasíme je ten stav, aby plánovaná gigafactory zasadila pomyslný hřeb zkázy do stávajícího rázu krajiny. To vše ve prospěch soukromého investora s nejistou přidanou hodnotou, na úkor zachování jedinečnosti nivy Olše, jejich obyvatel a biologické rozmanitosti, kterou bychom měli uchovat a rozvíjet, nikoliv devastovat.

Otázky občanů k tématu

Pokud se zpozdí výstavba přeložky silnice I/67, jak chcete ochránit okolní obce před zahlcením kamionovou dopravou a osobní dopravou – zaměstnanců?

Jaké jsou zkušenosti jiných obcí s přetížením dopravy v důsledku podobných velkých průmyslových projektů?

Jak se zhoršila doprava a bezpečnost v obcích, které zažily podobný typ průmyslové výstavby, např. Dobrovíz nebo Mošnov?

Jak se osvědčily slibované obchvaty a infrastruktura u těchto projektů? Opravdu pomohly, nebo nakonec doprava zahltila místní obce? Ne vždy a ne pro každého je totiž výhodné obchvat využít.

Jak přesně zabráníte tomu, aby Dolní Lutyně nezažila dopravní kolaps podobně jako jinde, kde obec musela doslova bojovat o svůj klid?

Pokud nebudou opatření fungovat, kdo ponese odpovědnost za zvýšenou kamionovou dopravu a její negativní dopady na obyvatele okolních obcí? Zejména hluchost a prašnost až už v rámci dlouhé výstavby nebo samotného provozu.

Obchvat Nošovic se slibuje spoustu let. Dodnes není dostavěn. Skutečně je tato stavba plánována před samotnou výstavbou nebo se budou riskovat lidské životy, jako je tomu u zmiňovaných Nošovic?

Jak se zvýší hluk, emise a riziko dopravních nehod v obytných oblastech? Je posouzena zdravotní zátěž obyvatel?

04.

Životní prostředí a krajina

Zastavěno má být 280 ha, ovlivněno však až 400 ha jedinečné krajiny v těsné blízkosti chráněného území Natura 2000.

Na úvod považujeme za zásadní upozornit na jeden klíčový fakt. Oficiálně se hovoří o výstavbě na ploše 280 hektarů zemědělské půdy. Jedná se o území, které má být zastavěno budovami, parkovišti, komunikacemi a dalšími zpevněnými plochami. Ve skutečnosti však projekt zasáhne krajinu o rozloze až 400 hektarů.

To vše se odehrává v těsné blízkosti evropsky významné lokality Natura 2000 a ptáčí oblasti Heřmanský stav – Odra – Poolší, v nivě řeky Olše. Jde o území s historickou ekologickou funkcí, které by mělo být zachováno a rozvíjeno, nikoli devastováno.

V současnosti je kulturní krajinný ráz Poolší definován rezidenčním bydlením, zemědělskou obdělávanou a reprodukcí krajiny a na Karvinsku především a v neposlední řadě ochranou přírody. V tomto směru je jediným celistvým volným územím, které nebylo urbanizováno, poddolováno či jinak průmyslově ovlivněno. V rámci Karvinska má tedy významný vliv na tvorbu a udržení biodiverzity.

O to více jsme znepokojeni a spíše šokováni z výsledků dopadové studie a biologické studie. Nezotožňujeme se s jejich závěry především v tom směru, že plánovaná výstavba nebude mít zásadní vliv na okolní přírodu, živočichy a ptactvo v ní žijící.

Stejně tak je tomu ve věci vlivu výstavby a provozu gigafactory na místní obyvatele. Nesouhlasíme s výrokem studií, že gigafactory zlepší životní prostředí. S jakým závěrem studií můžeme souhlasit je fakt, že dojde k nenávratné devastaci krajinného rázu. Nelze slibovanou výsadbou, byť většího množství stromů, nahradit okamžitě původní funkci lesa budovanou mnoho desítek let.

Ne nadarmo byly uvedené významné lokality v blízkosti našich domovů vyhlášeny. Žijeme v bezprostřední blízkosti migračních tras a hnízdišť mnoha druhů ptáků. Vyskytují se zde mnohé významné či ohrožené druhy živočichů, kteří stejně jako ptactvo neznají a nerespektují umělé hranice prostoru.

Samotná řeka Olše je velký organismus.

Nejen na svém povrchu, ale v širokém pásu také pod zemí. Vidíme a vnímáme, jak velkým zásahem do krajiny byla a je liniová stavba dálnice D1. Již nyní je vliv stále houstnoucí dopravy významný.

Z odborné diskuze vychází, že je potřeba se území věnovat v daleko širším rozsahu z hlediska kvality prověření. Souhlasíme se stanoviskem, že do studií by měl být zapojen mnohem větší tým odborníků na jednotlivé druhy, které budou lokalitu zkoumat nejlépe dvě po sobě jdoucí roční období. Ze strany zástupců projektu bylo deklarováno, že případné opatření budou vycházet nikoliv z dopadové studie, respektive její části týkající

se životního prostředí, ale především z biologické studie.

Z našeho pohledu bude zcela zásadní teprve hodnocení studie SEA a EIA. Věříme, že bude zpracována velmi kvalitně a že bude obsahovat vyjádření polské strany, co se týče vlivu výstavby na životní prostředí také na jejich území. Že nebudou pouze pasivními účastníky.

Zřejmě je možné na papíře vyhodnotit vliv budoucí výstavby na životní prostředí. Zjevně je možné vycházet z minulosti, z dřívějších pozorování v terénu. To, co ale pravděpodobně není možné posoudit a vyhodnotit, je skutečný dopad plánované výstavby na celou lokalitu. Jak skutečně příroda a všichni živočichové v ní žijící budou v budoucnosti reagovat na to, že do jejich přirozeného prostředí byla zasazena stavba o velikosti 280 hektarů zastavěné plochy a celkem 400 hektarů, jakoliv upravené či rekultivované půdy, to pravděpodobně nedokáže na 100 % odhadnout nikdo.

To, co ale víme bezpečně je, že krajinný ráz bude zdevastován, a to jak se krajina k tomuto kroku zachová v budoucnosti se teprve ukáže. Vrátit po její pravděpodobné negativní reakci území do prvotní podoby již ale nebude možné.

Kroky budou nevratné, což můžeme sledovat na mnoha příkladech, které se staly na Zemi v minulosti. Jak na změnu krajinného rázu bude reagovat sama řeka se teprve ukáže. Ze zkušeností víme, že se zachová nepředvídaně. Byť vzniknou oponentní studie, je pro nás stále otázkou, kdo bude arbitrem všech těchto studií? Kdo převezme zodpovědnost za tento rozsudek a jaké budou důsledky a dopady, když se v čase projeví, že arbitři a nevratné rozhodnutí byly špatné?

"Primárně nedojde k ohrožení živočichů v Natuře a ptáčí oblasti, nedojde k výraznému vlivu na jejich biotopy kde žijí a hnízdí. Předmětem ochrany je ledňáček říční, létá nad vodou a hnízdí mimo plánovanou zónu, slavík modráček, hnízdí ve velkých plochách, podmáčených, v rákosí, tedy mimo plánovanou zónu, stejně jako bukáček malý. Páchník hnědý, brouk, žije na starých dubech a lípách, vyžaduje k vývoji velmi staré stromy. Migračně se nad plochou pohybují spíše vzácně. Z hlediska krajiny bude zásah devastační, protože my tu krajinu zastavíme. Devastační z hlediska Natury ale tvrdíme, že ne. Proč ne? Protože ti živočichové nežijí v tom území, které zastavíme, ti živočichové nepotřebují to území, které zastavíme. Sekundární rizika, vliv osvětlení je obrovský problém, pohyb techniky na okrajích zóny, tedy v okolí starých dubů a líp. Problémů je spousta, ale jsou řešitelné." říká Mgr. Radim Kočvara, zpracovatel biologické studie.

Shodujeme se na tom, že větší množství kvalitních odborných studií je nejen přínosné, ale pro posouzení v rámci procesu EIA naprosto klíčové.

Zazněla informace, že biologická studie byla prodloužena až do konce roku 2025. Nabízí se tedy otázka, zda má nyní probíhající EIA proces skutečně dostatečné vstupní podklady. Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK), která má na starosti správu území Natura 2000 a provádění biologického monitoringu, bude nakonec tím subjektem, který výstupy posoudí a vyhodnotí.

I přesto, že samotná realizace záměru nebyla investorem jednoznačně potvrzena, zástupci společnosti SIRS se rozhodli procesem povolování projít. Nyní se čeká na výstupy hodnocení SEA na úrovni koncepce, po nichž bude následovat proces EIA. Tato fáze ale ještě neznamená zahájení výstavby.

V rámci dohody z roku 2024 mezi investorem a signatáři stanovila AOPK dvě zásadní podmínky pro území – nesmí dojít ke zhoršení kvality vody v řece Olši a přilehlých tocích, ani ke změně výšky a průtoku vody v rámci tohoto ani jiných záměrů v oblasti.

Jaký názor zastávají námi oslovení odborníci se dozvíte na další straně.

RNDr. Lukáš Choleva, Ph.D.

Ostravská univerzita, katedra biologie a ekologie, přírodovědecká fakulta

Na začátek by bylo dobré říct, že celé území Poolší nehledá svou roli nebo svou funkci. Ono ji už má.

Je to částečně rezidenční čtvrť či oblast, zbytek tvoří kulturní krajina, zemědělsky využívaná, tedy produkční, probíhá v ní nyní zemědělská výroba. Neméně důležitou rolí je ochrana přírody a ochrana životního prostředí, protože na Karvinsku je to jedna z posledních volných zemědělských otevřených ploch, které jsme nezurbanizovali, nevysídili, nepoddolovali.

Je to tedy poslední zbytek volného koridoru krajiny. To znamená, že to území už dneska má svou funkci, roli a v rámci Karvinska ji má poměrně důležitou. Z pohledu životního prostředí se zde schází tři významné aspekty. Je to kumulace dvou zvláště chráněných území, součást soustavy Natura 2000 na prvním místě, a přírodní památka Ptačí oblast. To vše od strany dálnice na dohled, která ovlivňuje částečně odtokové poměry v přírodní památce, protože tudy tečou vodoteče. To znamená, že toto území je velmi významné a hraje významnou roli v rámci Karvinska. Podporuje biodiverzitu a ochranu přírody a krajiny.

Mně osobně se vůbec nelíbí a sleduji, jakým způsobem probíhají a proběhly hodnocení tohoto území. A také jakým způsobem je ovlivňována veřejnost. V prvé řadě dopadová studie, která vznikla, kde z pohledu životního prostředí jsou ty kapitoly, když to řeknu nezabarveně, klamavé. Řeknu to narovinu. Dopadová studie v oblasti životního prostředí nám říká, že v území nic nežije a tím pádem nemáme co poškodit. Vzápětí vznikají tiskové zprávy, které říkají, že dopadová studie ukazuje, že na životní prostředí to nebude mít zátěž. Dokonce dopadová studie říká, že postavením gigafactory na 300 až 400 hektarech zlepšíme životní prostředí.

Já bych chtěl vyzvat stát, SIRS jako zástupce projektu, abychom fungovali seriózně, neklamali jsme veřejnost, protože k tomu dochází. Totiž, ta dopadová studie je skoro téma pro národní kontrolní úřad, za co vlastně

stát dává peníze, za co vydává finance a v jaké kvalitě se pak dostávají výsledky. To je k dopadové studii.

A mám obavu, že to trochu pokračuje, protože objevují se biologická hodnocení, ať už naturová nebo biologická hodnocení druhů. A to bohužel pokračuje. To se netýká jenom kuňky, ale také ptáků. Dostáváme výsledky, které nejsou opřeny o žádnou významnou nebo kvalitní metodiku.

Kupříkladu metodika ptáků, která byla za loňský rok odevzdána, má délku jedné věty, jakým způsobem byl udělán průzkum na ptáky v tom území. Přitom je to území, které se týká významné ptačí oblasti. Podobně u obojživelníků, u kuňky, potřebujeme kvantifikovat tu populaci, ukázat, zda je či není významná. To zase naturová studie toto neříká, ta prostě jen říká, je tam kuňka, může to být nějaký vliv. Ale aby to dále rozebírala, chybí v ní kvantifikace, chybí tam literární zdroje. Není poznat u ní ani u monitoringu ptáků ve studii, která byla odevzdána, co jsou data vlastního autora a co jsou data převzatá. Kde se ptačí druhy vyskytují a v jakých počtech, kde žijí, na jakých konkrétních místech.

Tohoto jsme se báli. Obávám se, že zatím tak, jak ty studie jsou prováděny, tak si pánové, kteří realizují studie, vzali až příliš velké sousto. Toto území si zasluhuje, prosím vás, velmi kvalitní průzkumy. Zejména ornitologické, kdy opravdu by na tomto měl pracovat tým ornitologů, kteří tomu rozumí. My jsme se právě z toho důvodu obávali té kvality, resp. kvality dat. Není úplně tajemstvím, že provádíme paralelní stínovou studii s týmem ornitologů, abychom měli opravdu kvalitní data z předmětného území. Chtěl bych tímto vyzvat k tomu, když stát zadává studie u takto významných oblastí, aby na tom pracoval tým odborníků s kvalitní metodikou a tomu odpovídající kvalitou u výstupů.

Petr Orel

Člen předsednictva ČSOP,
ornitolog a ekolog

Nebývá zvykem aby se ČSOP vyjadřoval nějak často k takovým velkým investičním záměrům, ale byli jsme vyzváni místní organizací, abychom tak učinili.

Jsmo nevládní organizace a máme cca 6.500 členů a stovky základních organizací, jedna z nich působí zde v tomto regionu a byli jsme jako ústředí vyzváni, abychom se k tomuto záměru vyjádřili.

Vzážili jsme před časem všechny podklady a znalost území, které máme, a také informace od některých našich členů a kolegů, třeba z jiných nevládních organizací, a vyjádřili jsme se k záměru jednoznačně negativně – jak z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny, tak i z hlediska záboru obrovské plochy poměrně kvalitní zemědělské půdy.

Já jsem se mezitím účastnil celé řady jednání, snažil jsem se být v rámci pracovních možností u toho, byl jsem také na projednávání té dopadové studie 14. 3. 2025 a je pravda, že jsem tam vydržel jenom dopoledne. Po zhlédnutí tohoto filmu (míněno vizualizace) jsem musel odejít, protože to bylo prezentováno takovým stylem, že gigafactory je něco tak úžasného, co se v tomto kraji stane.

My to tak ale nevidíme.

Skutečně vidíme spíše spoustu problémů. Začnu půdou, protože zabrat 280 ha to je obrovská plocha, která se má realizovat v už tak urbanizovaném prostředí, kde to je vlastně jediný volný prostor. Když se podíváte široko daleko, tak máme pouze údolní nivu Poolší a zemědělské pozemky, které mají být dnes součástí gigafactory, jinak je to celé urbanizované. Lidé tady žijí a myslím si, že ta kvalita života určitě nesouvisí jenom s penězi, jak to tady zaznělo. Myslím si, že to může být i trochu jinak – prostě peníze nejsou všechno, potřebujete mít taky kolem sebe jaksi kvalitní životní prostředí a třeba estetiku.

Je samozřejmě, že dojde k obrovské fragmentaci toho území, jakmile bude výstavba realizována. Nikdo mi nevysvětlí, že k tomu nedojde, a že ten dopad na naturové území nemůžeme ještě pořádně ani vyhodnotit my. Nevíme, jak ty organismy budou reagovat na obrovské haly a další záležitosti spojené s případným provozem této továrny.

Není asi úplně jasné, jaký bude definitivní zábor. Je tam spousta navazujících investic, vyvolaných investic, a to si myslím taky není úplně vyhodnocené. Když si vezmu údaje, které jsou oficiální, že v České republice se zastaví 15 až 30 hektarů za den, tak z toho mám velmi špatný pocit. 15 hektarů půdy, která už nebude dýchat, nebude živá a tady tento prostor si to z našeho pohledu prostě nezaslouží.

Průzkumy tohoto území se dělaly podrobné, včetně biologického posouzení, v 90. letech, načež se vyhlásilo naturové území. Myslím si, že tehdy těch údajů bylo dost, ale mezitím uplynulo 25 let a všechno se vyvíjí. A příroda kolem nás v každém případě. Na závěr dodám, a to taky prostě není možné, aby tato investice neovlivnila negativně životní prostředí a život:

i když uděláme všechno možné, ten dopad vždycky musí být negativní, nemůže být pozitivní.

Otázky občanů k tématu

Skutečně věříte, že lze plně nahradit likvidované biotopy vytvořením nových kompenzačních ploch, když odborníci přiznávají, že tyto náhrady nikdy nejsou plnohodnotné?

Jak ukazují příklady z jiných podobných staveb, kompenzační opatření nedokážou plně nahradit původní přírodu. Je tomu tak?

Jaké negativní dopady na krajinu a biodiverzitu lze čekat od tohoto projektu s ohledem na zkušenosti z průmyslové zóny Holešov nebo automobilky Hyundai v Nošovicích?

Můžete potvrdit, že likvidace stávajících ekosystémů, jako vodních kanálů a biotopů, má vždy dlouhodobé nebo dokonce nevratné následky?

Jakým způsobem chcete kompenzovat zásadní ztrátu unikátních ekosystémů, které podle odborníků z vaší vlastní studie nelze plnohodnotně nahradit?

Přiznáte, že navržená kompenzační opatření jsou pouhou částečnou náhradou a že skutečná ekologická škoda je nezvratná?

Jaké jsou reálné záruky, že slibovaná ekologická opatření budou skutečně fungovat a nejsou jen alibistickou náplastí na oči veřejnosti?

Pokud je cílem projektu výroba pro bezemisní technologie, jak se sladí tato vize s tím, že samotná výstavba drasticky poškodí místní životní prostředí?

Jak může projekt strategického významu pro celou republiku ospravedlnit likvidaci unikátních ekosystémů, které už nikdy nelze plně obnovit?

Kdo nese odpovědnost, pokud kompenzační opatření selžou a škody na životním prostředí se ukážou jako nenapravitelné?

Cítíte jako nutné vytvoření studií, které budou zkoumat kumulativní vliv všech chystaných záměrů v oblasti? (přeložka, továrna, vysokorychlostní trať)

Projektová příprava by měla reflektovat širší souvislosti a kumulativní dopady všech tří projektů na přírodní prostředí a hodnoty, nejen jednotlivě. Souhlasíte? Jak se o to zasadíte?

A wide, calm river flows towards a distant line of green trees under a heavy, overcast sky. The water's surface is textured with gentle ripples, reflecting the muted light from above. The horizon is flat, separating the water from the dense foliage of the far bank.

05.

Voda a odtokové poměry

Strategický park Dolní Lutyně počítá s masivním odběrem vody z řeky Olše a zásadním zásahem do místních odtokových poměrů.

Zkušenosti z jiných lokalit jasně varují, že průmyslové zóny podobného typu mohou dramaticky ovlivnit vodní režim a životní prostředí v širokém okolí. Celá oblast je navíc vysoce riziková díky záplavám. Je známo, že hladina podzemní vody je velmi vysoká a vsakování vod do země není možné realizovat.

Protipovodňová ochrana bude realizována pouze na úroveň 200 leté povodně, na větší povodně se již opatření obecně nerealizují. Při více než 500 leté povodni by došlo k velkým škodám ve Věřňovicích, ale lze předpokládat, že také v průmyslovém areálu.

Kdo převezme odpovědnost za toto riziko a možnou ekologickou havárii, která by mohla nastat, pokud by v záplavovém území stál podobný provoz?

Technologie, které by měly dle návrhovačů v přirozeném záplavovém území Olše existovat představují reálné riziko uniků nebezpečných chemických látek, mimo jiné i těžkých kovů, které jsou pro životní prostředí a člověka velmi nebezpečné a v případě uniků do vodního a horninového prostředí velmi těžko odstranitelné.

V dohodě se signatáři „Dohody o spolupráci“ z roku 2024 se říká, že nesmí dojít k zhoršení kvality vody v Olši a okolních toků a nesmí klesnout její hladina. Kdyby se tak stalo, signatáři mají právo říci, že v plánování výstavby se nemá pokračovat. Vzbuzuje to v nás obavy vymahatelnosti takové dohody.

Máme za to, že dosavadní studie odtokových poměrů z území pro plánovanou výstavbu je nedostačující.

Především proto, že se nezabývá vlivem na podzemní vody. V těchto dnech bylo ze strany zástupců projektu podepsáno rozšíření této studie právě o vliv na podzemní vody. Tyto představují v přirozených kolektorech říčního aluvia řeky Olše obrovskou přírodní hodnotu. Jsme rádi, že tento náš dlouhodobý apel byl vyslyšen a že k posouzení dojde. Budeme velice netrpělivě čekat na objektivní hodnocení situace.

Již dnes vidíme, jak velkým zásahem do krajiny, do chování podzemních vod a do celého povodní byla výstavba dálnice D1.

Vliv na podzemní vody se posuzuje především ve vztahu k povodním. Povrchová voda při nich působí zpravidla jen několik hodin, nicméně, podzemní vody mají svůj velmi specifický hydrologický režim. Pohyb a doplňování zásob trvá mnohem delší dobu, než je doplnění zásoby v povrchovém vodním útvaru (např. údolní nádrží). Podzemní voda je ve výrazné interakci s geologickým prostředím, proto i to je nutné z pohledu množství a kvality podzemní vody chránit.

Normy a vyhlášky stanoví protipovodňová opatření pouze do úrovně 200 leté vody a na

vyšší úroveň, třeba 500 leté vody, se neuvažují. Byť je protipovodňová ochrana dostatečná, bývá často naddimenzována z důvodu předběžné opatrnosti.

Z tohoto nám vychází, že při rozsáhlejších záplavách může dojít nejen k zaplavení našich domovů, ale také k zaplavení GF. Je na straně investora míra posouzení tohoto rizika.

Dosavadní studie obsahuje variantu, kdy byl posouzen vliv také dalších staveb – tedy obchvatu a vysokorychlostní tratě. I přes to, že jsou tyto projekty ve fázi studií, nebudou mít dle zpracovatele studie významný vliv na odtokové poměry.

Bezpečnostní přelivy údolních nádrží bývají často dimenzovány na tisícileté N-letosti. To však neplatí pro protipovodňová opatření u staveb typu Gigafactory. Zohlednění povodňového rizika je bezpochyby zásadní, stejně důležité je ale i hodnocení záměru z pohledu nízkých průtoků a hydrologického sucha, které může mít v souvislosti s probíhající klimatickou změnou zásadní dopad na jeho budoucí provoz.

Z hlediska fungování krajiny jako celku, především její vodní bilance, je nutné si uvědomit, že zásoby podzemní vody ani hydrogeologické prostředí – včetně půdních struktur, které jsou s vodou v neustálé interakci – se během našeho života neobnoví.

Důsledky ztráty vody v krajině a narušení podzemních vodních kolektorů jsou těžko představitelné, přesto velmi reálné.

Čtyři druhy povodní, resp. rizika. Extrémní deště do území, povodeň na Lutyňce (prokopnutí hráze), povodeň z Olše, a po kulminaci Olše přišla kulminace Odry, tedy zpětné vzdušné do Olše, což zapříčinilo rychlejší odtékání Olše. Modely zpětné říkají, že navržené protipovodňové opatření bude pro budoucnost dostačující a odtokové poměry nebudou ovlivněny. Bude tomu opravdu tak?

Při výstavbě bude realizována navázka o výšce 0,5 m u dálnice D1.

Vzhledem k etapizaci projektu na dvě etapy nastane situace, kdy v rámci první etapy, tedy na ploše blíže dálnici D1, již bude probíhat výstavba. Tím dojde na soustavě stávajících odvodňovacích kanálů na polích k jejich přerušení. Obáváme se dopadů na ploše druhé fáze, tedy bíže k dětmarovické elektrárně, kde pole do její realizace zůstanou zemědělsky využívána, ale odvodňovací kanály budou od silnice směr Věřňovice uzavřeny.

Tím ztratí na několik let svou funkci a k odvodnění polí nebude docházet. Nebo se již se zemědělským obděláváním při zahájení výstavby neplánuje?

doc. RNDr. Jan Hradecký, Ph.D.

Ostravská univerzita, katedra fyzické
geografie a geoekologie,
přírodovědecká fakulta

Velkým paradoxem celého plánování záměru jsou informace o potřebě spuštění procesu EIA, v této souvislosti je závažné, jak může tento proces proběhnout, když v podstatě nevíme, co má v dané lokalitě stát, v jakém rozsahu, jaký typ technologie.

Jak lze posuzovat mlhavý záměr, když není oficiálně známý investor a jeho technologie?

K jakým závěrům, s tolika otazníky, může EIA dospět a jak relevantní její závěry mohou být?

Otázky občanů k tématu

Jak zajistíte, že čerpání provozní vody z Olše (až 191,6 l/s) nebude mít negativní vliv na řeku a okolní ekosystémy?

Jaké dopady na vodní režim měly podobné projekty jako v Mošnově nebo Holešově, kde došlo k rozsáhlým úpravám melioračních systémů? Povodně v září 2024 ukázaly, že průmyslová zóna sama vytvořila potenciální nové záplavové území. Při její stavbě byly zrušeny odvodňovací koryta bývalého letiště, nová kanalizace zóny nestačí pobrat extrémně velké dešťové srážky, většina podniků v zóně tak byla zaplavena a silnice v zóně musely být na pár dní uzavřené.

Můžete potvrdit, že velké průmyslové zóny zásadně ovlivňují lokální odtokové poměry a mohou vést k vyššímu riziku povodní či naopak sucha v okolí?

Jak toto ovlivní plánované zachování zemědělských aktivit ve zbytku plochy určené pro výstavbu.

Jak konkrétně zabráníte tomu, aby se neopakovala situace z Holešova, kde se dlouhodobě diskutuje o hrozbě znehodnocení zdrojů pitné vody?

Můžete vyloučit, že váš projekt nezvýší riziko povodní nebo naopak sucha, když zásadně zasahujete do odtokových poměrů v nivě řeky Olše?

Dosavadní studie nepočítají se spodními vodami, což je pro tuto oblast zásadní nedostatek. Existuje vůbec nějaký způsob, jak toto přesně vyhodnotit nebo se opět jedná jen o odhady?

Studie konstatuje, že navržená PPO nijak neovlivní Věřňovice – je nebo bude to ověřeno nezávislou oponenturou?

**Oficiální stanovisko spolku
Zachovejme Poolší z.s. k
výstavbě gigafactory
v Dolní Lutyni**

Jako spolek Zachovejme Poolší z. s. vyjadřujeme jednoznačný nesouhlas s výstavbou gigafactory v Dolní Lutyni.

Toto oficiální stanovisko zaujímáme jako finální po konání Kulatého stolu dne 28. 4. 2025, na kterém proponenti projektu gigafactory prezentovali stav příprav, své argumenty pro výstavbu a odpovědi na dotazy ze strany odborné veřejnosti.

Upozorňujeme na rizika a negativní dopady projektu gigafactory na životní prostředí, krajinu, kvalitu života obyvatel i stabilitu trhu práce. Historie nás učí, že realizace rizik u podobných projektů má nevratné důsledky.

Od zástupců projektu gigafactory požadujeme větší transparentnost a objektivní a odborné posouzení rizik a dlouhodobých dopadů projektu. Máme za to, že by mělo být v každém okamžiku naprosto zřejmé, na čem proponenti projektu pracují a proč, a jaké budou jejich další kroky. Chceme znát harmonogram příprav!

Dosud prezentované studie ohledně proveditelnosti projektu a jeho rizik jsou nedostatečné. Závěr o realizovatelnosti projektu je bez dalšího doplnění nejen předčasný, ale dokonce nebezpečně lehkovážný.

Níže prezentujeme souhrn důvodů našeho závěru.

1. Zaměstnanost a dopad na trh práce

Představy proponentů projektu o regionálním trhu práce vnímáme jako zkreslené. Přivedení "velkého hráče" může být pro stávající diverzifikaci nebezpečné. Likvidaci malých podniků nebereme jako okrajové ztráty.

Proponenti projektu věří, že investor díky vyšší mzdě získá zaměstnance jejich "přetažením" z okolních pracovišť. Toto však může být pro místní malé podnikatele likvidační, vést k destrukci lokální oborové pestrosti a vzniku závislosti na jediném velkém zahraničním zaměstnavateli, který bude moci diktovat podmínky.

Obecně není moudré dávat všechna vejce do jednoho košíku. Případný pád takto státem podpořeného monopolu, který předtím vysál zaměstnance okolním podnikatelům, by mohl být pro region smrtící ranou. Upřednostňujeme proto raději podporu místních firem před dotacemi pro nového zahraničního investora.

Je třeba ještě říci, že deklarovaný předpoklad vzniku až 7 600 pracovních míst je silně zavádějící. Výroba bude vysoce automatizovaná a slibovaný počet míst je velmi nejistý. Výstavba bude navíc po dlouhé roky rozdělena na jednotlivé etapy bez garance finálního dokončení projektu. Dá se navíc očekávat, že většinu poptávky po zaměstnancích zaplní zahraniční agenturní pracovníci, protože současným problémem Moravskoslezského kraje v oblasti průmyslu není vysoká nezaměstnanost, ale nedostatek kvalifikovaných pracovníků.

2. Doprava a obchvat

Čeká nás dramatický nárůst dopravní zátěže. A to po několik let.

Už nyní studie ukazují překročení hlukových a emisních limitů. Gigafactory tuto zátěž ještě umocní. Projekt navíc do obce přivede tisíce aut denně, to znamená více CO₂ a více hluku. Dolní Lutyně na toto není připravena. Několik let kumulace výstavby gigafactory, obchvatu a rychlodráhy představuje nepřijatelnou zátěž, která bude naším denním chlebem.

Znepokojuje nás také provizorní napojení na dálnici D1, které má být použito i při zahájení výroby. Hrozí pravidelný dopravní kolaps a objíždky přes obec.

Obchvat I/67 je zatím pouhým slibem s horizontem dokončení nejdříve v roce 2034! Tedy až po plánovaném zprovoznění gigafactory.

3. Životní prostředí a krajina

Odmítáme bagatelizaci dopadů projektu na přírodu. Záměr počítá se zábořem plochy 400 ha, z čehož 280 ha bude zastavěno budovami. Jedná se o likvidaci jediné celistvé přírodní krajiny Karvinska s výjimečnou biodiverzitou. Dokonce i zhotovitel studií připouští, že krajinný charakter území bude zcela zničen.

Biologické studie jsou podle odborné veřejnosti nekvalitní, nedostatečné a zavádějící. Chybí v nich data o druzích

živočichů, kvantifikace jejich populací i citace použitých zdrojů.

K projektu se negativně vyjádřil i Český svaz ochránců přírody – varuje před záborovou plochou, co se týče její kvality a kvantity, i nevratným zásahem do zemědělské půdy. My tyto obavy naprosto sdílíme.

Zástupci projektu přiznávají, že stát v minulosti selhal v přípravě vhodných lokalit a revitalizaci brownfieldů. Ačkoliv oceňujeme spuštění programu na revitalizaci brownfieldů (ve spolupráci Národní rozvojové investiční banky a Ministerstva životního prostředí, financovaného z Operačního programu Spravedlivá transformace), domníváme se, že by Karvinsko nemělo za tyto chyby státu platit svou nejcennější lokalitou.

4. Voda a hydrologické poměry

Máme vážné pochybnosti o vlivu projektu na vodní režim a ochranu před povodněmi. Lokalita je náchylná k záplavám a má vysokou hladinu spodních vod. Projekt počítá s odběrem vody z Olše s výrazným zásahem do odtokových poměrů. Současné studie se však spodním vodám příliš nevěnují. Vítáme sice plánovaná rozšíření studií, ale místo simulací tentokrát čekáme tvrdá data.

Protipovodňová ochrana je plánována jen do úrovně 200 leté vody – což při extrémech počasí nestačí. Nemůže být přitom sporu o závažnosti důsledků v případě selhání ochranných opatření.

Výstavba naruší odvodňovací kanály a ohrozí zemědělské využití půdy. Varujeme i před novým fenoménem – úbytkem vody kvůli suchu a klimatickým změnám. Nejde jen o povodně, ale i o zásadní změny vodního režimu celé oblasti.

Závěrem je třeba dodat, že dohody o nezhoršení stavu vody v Olši budou reálně nevymahatelné.

5. Celkové zhodnocení a obavy

Z výše uvedených důvodů se na projekt SPP Dolní Lutyně díváme se značnou skepsí.

Považujeme také za alarmující, že se záměr již nyní prezentuje jako "projekt, který má zelenou", ačkoliv klíčové studie dosud nebyly provedeny. Takové jednání snižuje důvěru veřejnosti ve význam studií, jejich objektivitu a odbornost a nevhodně manipuluje s veřejným míněním.

Zadruhé. Utajovaný zahraniční investor odložil své rozhodnutí do lokality vstoupit. Přesto pokračující přípravy oblasti proto vnímáme jako pomyslné "zatnutí drápů" do území, které bude připravováno třeba i pro jiného investora nehledě na jeho regionální význam.

Opakujeme, že transparentní přístup ze strany zástupců projektu je neopominutelnou podmínkou pro budování důvěry a minimem pro akceptaci závěrů jakýchkoliv studií ze strany veřejnosti.

Požadujeme proto transparentní postup a nezávislé posudky nad rámec zákonných povinností – ideálně od mezinárodních expertů. Zásadně odmítáme umístění takto rozsáhlého projektu přímo do intravilánu obce, v nivě řeky Olše a v souběhu s dalšími liniovými stavbami (obchvat Bohumín-Karviná a vysokorychlostní trať). Znamenalo by to, že obyvatelé budou dlouhodobě žít na staveništi, což povede k nevratné devastaci krajiny a ohrožení lokalit Natura 2000 a Ptačí oblasti Heřmanský stav Odra-Poolší.

Spolu se starosty Dolní Lutyně i Bohumína říkáme jasné "NE!" tomuto umístění. Takto rozsáhlé stavby mají vznikat na brownfieldech ne na ornici. Od začátku vedeme věcnou debatu s odborníky, občany i podnikateli, nejednáme na základě dojmů a emocí, ale vždy na základě analýzy faktů. Opakovaně žádáme transparentnost, více nezávislých studií a právně vymahatelné záruky, že sliby budou naplněny.

Děkujeme za pozornost

budeme rádi, pokud se na nás obrátíte s dotazy

Tel.: (+420) 724 065 864

Mail: info@zachovejmepoolsi.cz

Web: www.zachovejmepoolsi.cz